

SKLEPI

SKLEP (EU) 2022/591 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 6. aprila 2022

o splošnem okoljskem akcijskem programu Unije do leta 2030

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 192(3) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) V skladu s členom 192(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) zaporedni splošni okoljski akcijski programi od leta 1973 usmerjajo razvoj in usklajevanje okoljske politike Unije ter določajo okvir za ukrepanje Unije na področju okolja in podnebja.
- (2) S Sklepom št. 1386/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁾ je bil vzpostavljen sedmi okoljski akcijski program (v nadaljnjem besedilu: sedmi OAP). Sedmi OAP določa okoljski načrt Unije za obdobje do 31. decembra 2020 in tudi dolgoročno vizijo do leta 2050.
- (3) V poročilu Komisije z dne 15. maja 2019 o oceni sedmega OAP je bilo ugotovljeno, da vizija do leta 2050 in prednostni cilji še vedno veljajo; da sedmi OAP pomaga zagotavljati bolj predvidljivo, hitrejše in bolj usklajeno ukrepanje na področju okoljske politike ter da sta struktura in okvir sedmega OAP, ki program omogočata, pomagala ustvariti sinergije, zaradi česar je postala okoljska politika uspešnejša in učinkovitejša. Poleg tega je bilo v poročilu Komisije ugotovljeno, da sedmi OAP s trditvijo, da sta gospodarska rast in socialna blaginja odvisna od zdravega temelja naravnih virov, predvideva Agendo Združenih narodov (ZN) za trajnostni razvoj do leta 2030 (v nadaljnjem besedilu: Agenda ZN 2030), olajšuje uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja, Uniji omogoča enoten nastop v globalnem okviru v zvezi s podnebnimi in okoljskimi vprašanji, vendar pa je bil napredek v zvezi z varstvom narave, zdravjem in vključevanjem okoljskih vprašanj na druga področja politike nezadosten. V poročilu

⁽¹⁾ UL C 123, 9.4.2021, str. 76.

⁽²⁾ UL C 106, 26.3.2021, str. 44.

⁽³⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 10. marca 2022 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 29. marca 2022.

⁽⁴⁾ Sklep št. 1386/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. novembra 2013 o splošnem okoljskem akcijskem programu Unije do leta 2020 „Dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta“ (UL L 354, 28.12.2013, str. 171).

Komisije je bilo ugotovljeno tudi, da bi bilo mogoče v sedmem OAP bolj upoštevati socialna vprašanja na podlagi obstoječih povezav med okoljsko in socialno politiko, na primer v zvezi z vplivom na ranljive skupine, delovna mesta, socialno vključenost in neenakost. Poleg tega je bilo v poročilu Komisije ugotovljeno, da je bila poraba za varstvo okolja v Evropi kljub vse bolj ambiciozno zastavljenim okoljskim ciljem na številnih področjih politike v zadnjih letih še vedno enaka (približno 2 % BDP) in da stroški v zdravstvu ter neposredni stroški za okolje zaradi neizvajanja okoljske zakonodaje za gospodarstvo Unije vsako leto znašajo približno 55 milijard EUR. V poročilu Komisije je bilo ugotovljeno, da bi lahko izvajanje sedmega OAP okrepili z močnejšim mehanizmom za spremljanje.

- (4) Glede na poročilo Evropske agencije za okolje (EEA) „Evropsko okolje – Stanje in napovedi 2020, znanje za prehod na trajnostno Evropo“ (SOER 2020) v naslednjem desetletju za Unijo obstaja edinstvena priložnost, da pokaže svojo vodilno svetovno vlogo na področju trajnostnosti in se spopade z nujnimi izzivi na področju trajnostnosti, ki jih je treba reševati sistemsko. Sistemske spremembe prinašajo temeljne, korenite in medsektorske spremembe, ki pomenijo bistvene premike in preusmeritve sistemskih ciljev, pobud, tehnologij, socialnih praks in norm, kot tudi sistemov znanja in pristopov k upravljanju. Kot je navedeno v SOER 2020, je eden najpomembnejših dejavnikov, ki so podlaga za neprestane izzive Evrope na področju okolja in trajnosti, ta, da so neločljivo povezani z gospodarskimi dejavnostmi in življenjskim slogom, zlasti z družbenimi sistemi, ki Evropejcem zagotavljajo potrebščine, kot so hrana, energija in mobilnost. Zagotavljanje skladnosti politik z obstoječimi okoljskimi politikami in njihovo dosledno izvajanje bi Evropi omogočilo, da do leta 2030 doseže svoje okoljske cilje in uresniči Agendo ZN 2030 in njene cilje trajnostnega razvoja.
- (5) Komisija se je na izzive, opredeljene v SOER 2020, odzvala s sprejetjem sporočila z dne 11. decembra 2019, z naslovom „Evropski zeleni dogovor“, ki je nova strategija za rast za dvojno zeleno in digitalno preobrazbo, katere cilj je preobraziti Unijo v pravično in uspešno družbo s trajnostnim, konkurenčnim, podnebno nevtralnimi in z viri gospodarnim gospodarstvom, in varovati, ohraniti in povečati naravni kapital Unije ter obenem izboljšati kakovost življenja sedanjih in prihodnjih generacij. Prednostna naloga bi morala biti hitra uresničitev podnebnih in okoljskih ciljev ter varovanje zdravja in dobrega počutja ljudi pred okoljskimi tveganji in vplivi, kot tudi zagotavljanje pravičnega in vključujočega prehoda. Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁵⁾ v pravo vključuje cilj Unije za doseganje podnebne nevtralnosti najpozneje do leta 2050.
- (6) V svoji resoluciji z dne 28. novembra 2019 o izrednih podnebnih in okoljskih razmerah je Evropski parlament poudaril, da je nujno takojšnje in ambiciozno ukrepanje, ter Komisijo pozval, naj sprejme konkretne ukrepe, vključno z zagotavljanjem, da bodo vsi ustrezni prihodnji zakonodajni in proračunski predlogi dosledno upoštevali cilj glede omejitve globalnega segrevanja na manj kot 1,5 °C in da ne bodo prispevali k izgubi biotske raznovrstnosti, ter z obravnavo nedoslednosti veljavnih politik Unije o izrednih podnebnih in okoljskih razmerah, zlasti z daljnosežno reformo svoje kmetijske, trgovinske, prometne in energetske politike ter politike infrastrukturnih naložb.
- (7) Evropski zeleni dogovor podpira načrt za okrevanje Next Generation EU, ki spodbuja naložbo v sektorje, ki so ključni za zeleno in digitalno preobrazbo, da se krepí odpornost, ter ustvarjajo rast in delovna mesta v pravični in vključujoči družbi. Mehanizem za okrevanje in odpornost, ki bo skupaj s proračunom Unije za obdobje 2021–2027 gibal gospodarskega okrevanja Unije po krizi COVID-19, prav tako temelji na prednostnih ciljih, določenih v evropskem zelenem dogovoru. Poleg tega bi morale vse pobude v okviru načrta za okrevanje Next Generation EU po potrebi upoštevati načelo, da se ne škoduje bistveno, kot je določeno v členu 17 Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁶⁾ (v nadaljnjem besedilu: uredba o taksonomiji). Načrt za okrevanje Next Generation EU je izjemna priložnost za pospešitev prehoda na podnebno nevtralnost in varstvo okolja.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila) (UL L 243, 9.7.2021, str. 1).

⁽⁶⁾ Uredba (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088 (UL L 198, 22.6.2020, str. 13).

- (8) Sedmi OAP se je iztekel 31. decembra 2020, v členu 4(3) pa se je od Komisije zahtevalo, da po potrebi pravočasno poda predlog za osmi okoljski akcijski program (v nadaljnjem besedilu: osmi OAP), da bi preprečila nastanek vrzeli med sedmim in osmim OAP. Komisija je v svojem sporočilu o evropskem zelenem dogovoru napovedala, da bo osmi OAP zajemal nov mehanizem za spremljanje, s katerim naj bi zagotovili, da bo Unija ostala na pravi poti za izpolnjevanje zastavljenih okoljskih ciljev.
- (9) V skladu s členom 192(3) PDEU osmi OAP določa prednostne cilje, ki jih je treba doseči. Ukrepi, potrebni za izvajanje osmega OAP, se sprejmejo na podlagi člena 192(1) ali (2) PDEU.
- (10) Pri ukrepih, s katerimi se izvaja osmi OAP, kot so pobude, programi, naložbe, projekti in sporazumi, bi bilo treba upoštevati načelo, da se ne škoduje bistveno, kot je določeno v členu 17 uredbe o taksonomiji.
- (11) Osmi OAP bi moral podpirati cilje evropskega zelenega dogovora v skladu z dolgoročnim ciljem „dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta“ najpozneje do leta 2050, v skladu z že dorečenim iz sedmega OAP. Osmi OAP kot splošni okoljski akcijski program Unije, ki se izvaja do leta 2030, presega evropski zeleni dogovor. Prednostni cilji osmega OAP predstavljajo usmeritev za oblikovanje politik Unije, med drugim na podlagi zavez iz strategij in pobud evropskega zelenega dogovora, na primer strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, novega akcijskega načrta za krožno gospodarstvo, trajnostne strategije za kemikalije in akcijskega načrta za ničelno onesnaževanje.
- (12) Cilj Pariškega sporazuma, sprejetega na podlagi Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja ^(?) (v nadaljnjem besedilu: Pariški sporazum), je izboljšati globalni odziv na nevarnost podnebnih sprememb, tudi z zadrževanjem dviga povprečne globalne temperature pod 2 °C v primerjavi s predindustrijskimi ravnmi in prizadevanji za omejitev dviga temperature na 1,5 °C nad predindustrijskimi ravnmi, saj bi se tako občutno zmanjšala tveganja in vplivi podnebnih sprememb.
- (13) Osmi OAP tvori podlago za doseganje okoljskih in podnebnih ciljev, opredeljenih v okviru Agende ZN 2030, in njenih ciljev trajnostnega razvoja, uskladiti pa bi ga bilo treba tudi s cilji Pariškega sporazuma, konvencijami iz Ria in drugimi ustreznimi mednarodnimi sporazumi. Osmi OAP omogoča sistemsko spremembo gospodarstva Unije, ki bo zagotavljalo blaginjo ob upoštevanju omejitev našega planeta in v katerem bo rast obnovljiva, ter zagotavlja, da se bo zeleni prehod izvedel na pravičen in vključujoč način, hkrati pa prispeval k zmanjšanju neenakosti. Glede na model, ki ga je razvil Stockholmski center za odpornost, doseganje okoljskih in podnebnih ciljev trajnostnega razvoja podpira socialne in gospodarske cilje trajnostnega razvoja, saj so naše družbe in gospodarstva odvisni od zdrave biosfere, trajnostni razvoj pa lahko poteka le v varnem območju za delovanje na stabilnem in odpornem planetu. Unija bo morala uresničiti cilje trajnostnega razvoja in podpreti njihovo izvajanje v tretjih državah, če želi prevzeti vodilno vlogo v svetu pri doseganju trajnostnih prehodov.
- (14) Ukrepe za uresničevanje okoljskih in podnebnih ciljev Unije je treba izvajati v skladu z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic.
- (15) Na podlagi člena 191(2) PDEU je cilj okoljske politike Unije visoka raven varstva, pri čemer se upošteva raznolikost razmer v posameznih regijah Unije, in mora temeljiti na previdnostnem načelu in načelih, da bi se morali izvajati preventivni ukrepi, da bi morala biti okoljska škoda prednostno odpravljena pri izvoru in da bi moral povzročitelj obremenitve plačati.
- (16) Osmi OAP bi moral pospeševati zeleni prehod na pravičen in vključujoč način na podnebno nevtravno, trajnostno, brez strupenih snovi, z viri gospodarno, temelječo na obnovljivih virih energije in odporno ter konkurenčno krožno gospodarstvo, ki planetu vrača več, kot mu jemlje. Zeleni prehod bi se moral izvajati v okviru gospodarstva blaginje, kjer je rast obnovljiva in ki omogoča sistemske spremembe, priznava, da sta dobrobit in blaginja naše družbe odvisna od stabilnega podnebja, zdravega okolja in uspešnih ekosistemov, in ki zagotavlja varno območje za delovanje ob upoštevanju omejitev našega planeta. Ker svetovno prebivalstvo in povpraševanje po naravnih virih še naprej naraščata, bi bilo treba gospodarsko dejavnost razviti tako, da bo trajnostna in ne bo škodovala, temveč,

(?) UL L 282, 19.10.2016, str. 4.

nasprotno, obrnila trend podnebnih sprememb, varovala, obnovljala in izboljševala stanje okolja, pri tem pa zaustavila in obrnila trend izgube biotske raznovrstnosti, preprečevala degradacijo okolja, varovala zdravje in dobrobit pred negativnimi okoljskimi tveganji in vplivi, preprečevala in čim bolj zmanjšala onesnaževanje ter ohranila in obogatila naravni kapital in spodbujala trajnostno biogospodarstvo ter tako zagotovila obilje obnovljivih in neobnovljivih virov. Gospodarstvo blaginje z nenehnimi raziskavami in inovacijami, preobrazbo proizvodnih in potrošniških vzorcev, prilagoditvami na nove izzive in s soustvarjanjem krepki odpornost in varuje dobrobit obstoječih in prihodnjih generacij.

- (17) Osmi OAP bi moral določiti tematske prednostne cilje na področju blažitve podnebnih sprememb, prilagajanja podnebnim spremembam, varovanja in obnavljanja biotske raznovrstnosti na kopnem in v morju, krožnega gospodarstva brez strupenih snovi, ničelnega onesnaževanja okolja in zmanjšanja pritiskov na okolje zaradi proizvodnje in potrošnje v vseh gospodarskih sektorjih. Ti tematski prednostni cilji, ki obravnavajo gonilne sile in učinke okoljske škode, so med seboj neločljivo povezani. Zato jih je treba doseči s sistemskim pristopom. Poleg tega bi moral osmi OAP opredeliti omogočivne pogoje za usklajeno doseganje dolgoročnih in tematskih prednostnih ciljev za vse vključene akterje.
- (18) Pri presoji vplivov izvedeni v okviru osmega OAP, bi bilo treba upoštevati vse razsežnosti takojšnjih in dolgoročnih vplivov na okolje in podnebje kot del celovite analize gospodarskih, socialnih in okoljskih učinkov, vključno z njihovimi kumulativnimi vplivi, ter stroški ukrepanja in neukrepanja. Te presoje vplivov bi morale temeljiti na obsežnem in preglednem posvetovanju. Komisija bi morala v osmih tednih po zaključku javnega posvetovanja predstaviti podrobne povratne informacije o odzivih deležnikov s posvetovanj, pri čemer bi bilo treba razlikovati med prispevki različnih vrst deležnikov.
- (19) Prehod na gospodarstvo blaginje, kjer je rast obnovljiva, je vključen v osmi OAP in v prednostne cilje za leto 2030 in za leto 2050. Da bi zagotovili ta prehod, bo morala Unija razviti celovitejši pristop k oblikovanju politik, tudi z uporabo strnjene prikaza za merjenje gospodarskega, socialnega in okoljskega napredka na način, ki "presega BDP". V okviru prizadevanj Unije za izvajanje Agende ZN 2030 bi se oblikoval strnjen sklop kazalnikov, ki bi povzemal obstoječe kazalnike in postopke spremljanja, po možnosti vključno z informacijami o oddaljenosti od cilja in na koncu kot politični povzetek pomagal usmerjati oblikovanje politik. Oblikovanje takega sklopa kazalnikov je zato vključeno kot omogočivni pogoj v osmem OAP.
- (20) V programu ZN za okolje in svetovnem forumu OECD za okolje je bilo poudarjeno, da so vplivi okoljskih sprememb različni glede na spol. Vloge, razdeljene glede na spol, tudi povzročajo različne ranljivosti žensk in moških na posledice podnebnih sprememb, podnebne spremembe pa zaostrejujejo neenakosti med spoloma. Zato je treba pri ukrepih in ciljih, povezanih z doseganjem prednostnih ciljev osmega OAP, upoštevati vidik spola, da bi se neenakosti med spoloma postopoma odpravile.
- (21) V členu 35 Uredbe (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁸⁾ je navedeno, da mora poročilo o stanju energetske unije vključevati element o napredku držav članic pri postopni ukinitvi subvencij za energijo, zlasti za fosilna goriva. Člen 17 navedene uredbe določa, da Komisija ob pomoči Odbora za energetsko unijo sprejme izvedbene akte, vključno z metodologijo poročanja o postopnem opuščanju subvencij za energijo, zlasti za fosilna goriva. Poleg tega bo Komisija na podlagi rezultatov aktualne študije podprla države članice pri postopnem opuščanju drugih okolju škodljivih subvencij.

⁽⁸⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 328, 21.12.2018, str. 1).

- (22) Komisija ocenjuje, da bi bilo treba za naravo nameniti vsaj 20 milijard EUR na leto, da bi izpolnili potrebe strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, med njimi tudi prednostne naložbe za omrežje Natura 2000 in zeleno infrastrukturo. Za to bo treba mobilizirati zasebna in javna sredstva na nacionalni ravni in ravni Unije, tudi prek različnih programov.
- (23) V skladu s sporočilom Komisije z dne 14. oktobra 2020 z naslovom „Strategija na področju kemikalij za trajnostnost – Okolju brez strupov naproti“ bi moral osmi OAP podpirati prizadevanja Unije za spodbujanje ustreznega ravnanja s kemikalijami prek mednarodnega sodelovanja in partnerstev v dvostranskih, regionalnih in večstranskih forumih ter v sodelovanju s tretjimi državami. Unija bo v skladu z mednarodnimi zavezami zagotavljala, da se nevarne kemikalije, ki so v Uniji prepovedane, ne bodo proizvajale za izvoz, po potrebi tudi s spremembo ustrezne zakonodaje.
- (24) Človek v Uniji ter drugje po svetu s svojimi dejavnostmi še vedno uničuje zemljišča in tla, denimo s slabim upravljanjem zemljišč, spremembo rabe zemljišč, z netrajnostnimi kmetijskimi praksami, opuščanjem zemljišč, onesnaževanjem, netrajnostnimi gozdarskimi praksami in pozidavo tal, ter zaradi izgube biotske raznovrstnosti ter podnebnih sprememb, k čemur pogosto prispevajo tudi drugi dejavniki, kar zmanjšuje zmogljivosti zemljišč in tal za zagotavljanje ekosistemskih storitev in funkcij.
- (25) Svetovni prehranski sistem, vključno s kmetijstvom, ribištvom in akvakulturo, ostaja eden od dejavnikov, ki najbolj prispeva k podnebnim spremembam in degradaciji okolja, vključno s krčenjem gozdov po svetu. Treba je preoblikovati prehranski sistem v Uniji, da bi se dosegli prednostni cilji osmega OAP.
- (26) Glede na poročilo delavnice o biotski raznovrstnosti in pandemijah z dne 29. oktobra 2020, ki ga je izdala Medvladna platforma za znanstveno politiko o biotski raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah (IPBES), so pglavilni vzroki za nastanek pandemij globalne okoljske spremembe, ki povzročajo tudi izgubo biotske raznovrstnosti in podnebne spremembe, vključno s spremembo rabe zemljišč ter širjenjem in intenzifikacijo kmetijstva, trgovino s prostoživečimi rastlinskimi in živalskimi vrstami in njihovo uživanje, ter drugi dejavniki. Podnebne spremembe vplivajo na pojav bolezni in bodo verjetno tudi v prihodnje povzročile znatno tveganje pandemije, medtem ko je izguba biotske raznovrstnosti povezana tudi s preoblikovanjem krajine in lahko v nekaterih primerih privede do povečanega tveganja za nastanek bolezni. Glede na poročilo stroški neukrepanja močno presegajo stroške izvajanja globalnih strategij za preprečevanje pandemij, ki temeljijo na zmanjšanju trgovine s prostoživečimi rastlinskimi in živalskimi vrstami in spremembi rabe zemljišč ter povečanju nadzora v okviru pristopa „eno zdravje“.
- (27) Pandemija COVID-19, ki je povzročila svetovno zdravstveno in gospodarsko krizo brez primere, je ponovno pokazala, kako pomembno je, da se pri snovanju politik uporabi večsektorski pristop „eno zdravje“, ki priznava, da je zdravje ljudi odvisno od stanja okolja in je povezano z njegovimi sestavnimi deli in dejavniki, tudi z zdravjem živali, ter da je treba pri ukrepih za obvladovanje nevarnosti za zdravje upoštevati zapletene medsebojne odnose med zdravjem in okoljem. Osmi OAP bi moral prispevati k popolni vključitvi pristopa „eno zdravje“ v vse vidike oblikovanja politik.
- (28) Napredek v smeri priznanja pravice do čistega, zdravega in trajnostnega okolja, kot je določeno v Resoluciji 48/13 Sveta Združenih narodov za človekove pravice, je omogočiten pogoj za doseganje prednostnih ciljev osmega OAP.
- (29) Izraz „ekosistemski pristop“, ki je bil določen v skladu s Konvencijo ZN o biološki raznovrstnosti, je strategija za celostno upravljanje zemljišč, vode in živih virov, s katero se spodbujata ohranjanje in trajnostna raba na pravičen način, da bi pripomogli k doseganju ravnovesja med tremi cilji navedene konvencije, namreč ohranjanjem, trajnostno rabo in delitvijo koristi biološke raznovrstnosti.
- (30) Glede na poročilo Evropske agencije za okolje o sonaravnih rešitvah v Evropi: politika, znanje in praksa za prilagajanje podnebnim spremembam in zmanjševanje tveganja nesreč („*Nature-based solutions in Europe: Policy, knowledge and practice for climate change adaptation and disaster risk reduction*“) so sonaravne rešitve za prilagajanje podnebnim spremembam in zmanjševanje tveganja nesreč ukrepi, ki v sozvočju z naravo obnavljajo in varujejo ekosisteme ter družbi pomagajo pri prilagajanju na vplive podnebnih sprememb in upočasnitvi nadaljnega segrevanja, hkrati pa zagotavljajo številne dodatne koristi. Izvajanje sonaravnih rešitev bi moralo biti skladno s prednostnimi cilji osmega OAP.

- (31) Računovodenje naravnega kapitala, ki je orodje za merjenje sprememb v zalogah naravnega kapitala na različnih ravneh in vključevanje vrednosti ekosistemskih storitev v računovodske sisteme in sisteme poročanja, bi moralo podpirati merjenje napredka pri doseganju ambicioznih ciljev in ukrepov za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ter varstvo in obnovo biotske raznovrstnosti, ne more pa jih nadomestiti.
- (32) Morski in obalni ekosistemi, kot so mangrove, koralni grebeni, slana močvirja in travniki z morskovo travo, se uničujejo, nanje pa tudi negativno vplivajo škodljive prakse, onesnaževanje in procesi, kot sta eutrofikacija in zakisanje, kar vpliva na biotsko raznovrstnost, ki jo ohranjajo, na ekosistemske storitve in funkcije, ki jih zagotavljajo, ter na njihovo zmožnost, da delujejo kot ponori ogljika. Potrebni so nujni ukrepi za varstvo in obnovo morskih in obalnih ekosistemov, vključno z oceanskim dnom. Varstvo in ohranjanje oceanov je svetovni izziv in skupna odgovornost, zato je treba povečati ozaveščenost in izboljšati oceansko pismenost, da bi spodbudili sprejemanje in izvajanje učinkovitih ukrepov na vseh ravneh družbe in pri vseh njenih akterjih.
- (33) Degradacija okolja in škodljivi učinki podnebnih sprememb naj bi se v prihodnjih letih še povečali, kar bo najbolj prizadelo države v razvoju in ranljivo prebivalstvo. Da bi tretjim državam pomagali krepiti odpornost in jih podpirali pri njihovih prizadevanjih za blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter za varstvo biotske raznovrstnosti, bi morale Unija in države članice s finančno pomočjo tretjim državam spodbujati Agendo ZN 2030, Pariški sporazum in globalni okvir Konvencije ZN o biološki raznovrstnosti po letu 2020 ter biti v skladu s prednostnimi cilji osmega OAP. Poleg tega bi morale Unija in države članice zagotoviti tudi, da se pri izvajanju Pariškega sporazuma in drugih mednarodnih podnebnih in okoljskih sporazumov upoštevajo načela pravičnosti ter skupne, vendar različne odgovornosti in ustrezne zmogljivosti, kot je določeno v členu 2(2) Pariškega sporazuma.
- (34) Zelena diplomacija in okrepljeno sodelovanje s tretjimi državami, vključno z državami v razvoju, ter podpiranje dobrega globalnega okoljskega upravljanja, vključno s spodbujanjem dostopa do informacij, sodelovanjem javnosti pri odločanju in dostopom do pravnega varstva v okoljskih zadevah, so ključnega pomena za doseganje ciljev trajnostnega razvoja ter okoljskih in podnebnih ciljev Unije. Bistveno je tudi zagotavljanje sinergij in skladnosti med vsemi notranjimi in zunanji politikami Unije, vključno s trgovinskimi politikami in sporazumi, ter upoštevanje skladnosti politik za trajnostni razvoj.
- (35) Glede na izrazito decentraliziranost okoljske politike je treba sprejeti ukrepe za doseganje prednostnih ciljev osmega OAP na različnih ravneh upravljanja, tj. na ravni Unije, nacionalni, regionalni in lokalni ravni, do upravljanja na več ravneh pa zavzeti skupni pristop. Bistveno je učinkovito spremljanje, izvajanje, izvrševanje in zagotavljanje odgovornosti, za zagotovitev skladnosti med politikami pa je potrebno tudi učinkovito upravljanje. Celostni pristop k razvoju in izvajanju politike bi bilo treba okrepiti, da bi se čim bolj povečale sinergije med okoljskimi, socialnimi in gospodarskimi cilji, in sicer s sistematičnim pregledovanjem in po potrebi ocenjevanjem morebitnih kompromisov med njimi kot tudi s sistematičnim ocenjevanjem potreb ranljivih in marginaliziranih skupin. S tem celovitim pristopom bi bilo treba izpolniti posebne potrebe vseh regij, vključno z mestnimi in podeželskimi območji ter najbolj oddaljenimi regijami. Poleg tega so dostop do okoljskih informacij, udeležba javnosti pri odločanju o okolju in dostop do pravnega varstva, vključno s preglednim sodelovanjem z javnimi organi na vseh ravneh odločanja, nevladnimi akterji in širšo javnostjo, ter med njimi, v skladu s Konvencijo o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah^(*) (v nadaljnjem besedilu: Aarhuška konvencija), pomembni za zagotavljanje uspeha osmega OAP.
- (36) Komisija bi morala napredek Unije in držav članic pri doseganju prednostnih ciljev osmega OAP ocenjevati v okviru pravičnega in vključujočega prehoda na trajnostnost, blaginjo in odpornost ob upoštevanju omejitev našega planeta. To je v skladu s pozivi voditeljev držav ali vlad držav članic v izjavi iz Porta, sklepi Sveta z dne 24. oktobra 2019 o ekonomiji blaginje in dokumentom za razpravo Evropskega ekonomsko-socialnega odbora „Za trajnostno Evropo do leta 2030“ k merjenju gospodarske uspešnosti in družbenega napredka, ki „presega BDP“, in k uporabi blaginje kot vodila politiki, kar je podprl tudi OECD.

(*) UL L 124, 17.5.2005, str. 4.

- (37) Ocena napredka pri doseganju prednostnih ciljev osmega OAP bi morala odražati zadnje spremembe glede razpoložljivosti in ustreznosti podatkov in kazalnikov. Skladna bi morala biti z orodji za spremljanje in upravljanje, ki pokrivajo bolj specifične vidike okoljske in podnebne politike, kot so zlasti Uredba (EU) 2018/1999, pregled izvajanja okoljske politike, ki ga je Komisija napovedala v svojem sporočilu z dne 27. maja 2016 z naslovom „Zagotavljanje koristi okoljskih politik EU z rednim pregledom njihovega izvajanja“, in orodja za spremljanje, povezana s krožnim gospodarstvom, ničelnim onesnaževanjem, biotsko raznovrstnostjo, zrakom, vodo, tlemi, odpadki ali katerimi koli drugimi okoljskimi politikami, in ne posegati v ta orodja. Ocena napredka pri doseganju prednostnih ciljev osmega OAP bi morala biti skupaj z orodji, uporabljenimi v okviru evropskega semestra, Eurostatovega spremljanja ciljev trajnostnega razvoja in sporočilom Komisije z dne 9. septembra 2020 o strateškem predvidevanju za leto 2020 del medsektorskega, skladnega in medsebojno povezanega sklopa orodij za spremljanje in upravljanje, ki bodo zajemala ne samo okoljske, ampak tudi družbene in gospodarske dejavnike.
- (38) Nadaljnji razvoj baze znanja o omejitvah našega planeta in okoljskih odtisih ter razvoj ustreznih sklopov kazalnikov sta pomembna z vidika prednostnih ciljev osmega OAP, zlasti njegovega dolgoročnega prednostnega cilja.
- (39) Za spremljanje napredka pri doseganju prednostnih ciljev osmega OAP so potrebni zanesljivi ter smiselni podatki in kazalniki. Komisija, EEA ter druge ustrezne agencije bi morale imeti dostop do podatkov in kazalnikov, ki jih zagotavljajo države članice v skladu z veljavnimi pravnimi akti Unije, ter jih ponovno uporabljati in nadgrajevati. Poleg tega bi bilo treba uporabljati druge vire podatkov, kot so satelitski podatki in obdelane informacije iz programa Unije za opazovanje Zemlje (Copernicus), evropskega informacijskega sistema za gozdne požare, evropskega informacijskega sistema za biotsko raznovrstnost, identifikacijskega sistema za zemljišča in evropskega sistema za ozaveščanje o poplavah, ter podatkovne platforme, kot sta evropska mreža za pomorsko opazovanje in podatke ter informacijska platforma za spremljanje kemikalij. Uporaba sodobnih digitalnih orodij in umetne inteligence omogoča uspešno upravljanje in analiziranje podatkov, s čimer se zmanjšuje upravno breme, hkrati pa povečuje pravočasnost in kakovost. Za oceno napredka pri doseganju prednostnih ciljev osmega OAP bi se lahko poleg pravno zavezujočih ciljev, določenih v pravu Unije, uporabili cilji, ki niso pravno zavezujoči.
- (40) Poleg tega bi morale v skladu z zahtevami, določenimi v direktivah 2003/4/ES⁽¹⁰⁾, 2007/2/ES⁽¹¹⁾ in (EU) 2019/1024⁽¹²⁾ Evropskega parlamenta in Sveta, države članice zagotoviti, da so ustrezni podatki, informacije in kazalniki za spremljanje izvajanja osmega OAP prosto dostopni, nediskriminatorni, da imajo odprti dostop, da so ustrezni, visokokakovostni, primerljivi, posodobljeni, uporabniku prijazni in preprosto dostopni na spletišču.
- (41) Za doseganje prednostnih ciljev osmega OAP bi morali biti EEA in Evropska agencija za kemikalije (ECHA), kot tudi države članice opremljeni z ustreznimi zmogljivostmi in zadostnimi viri za zagotavljanje trdne, dostopne in pregledne baze znanja in dokazov za podporo izvajanju strateških prednostnih nalog evropskega zelenega dogovora in oceno napredka v okviru osmega OAP. Kadar je ustrezno, bi bilo treba vključiti tudi druge organe in agencije ter prispevati k izvajanju teh strateških prednostnih nalog in k temu ocenjevanju napredka.
- (42) Člen 192(3), prvi pododstavek, PDEU določa, da Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku sprejmeta splošne akcijske programe, v katerih so določeni prednostni cilji, ki jih je treba doseči na področju okoljske politike Unije. Sporočilo Komisije o evropskem zelenem dogovoru vsebuje časovni načrt ključnih ukrepov, ki so relevantni za področje okolja in podnebja v prihodnjih letih, zato v tej odločitvi izjemoma niso bili opredeljeni ukrepi za doseganje prednostnih ciljev za obdobje do leta 2025. Vendar bo to treba storiti za obdobje po uvedbi ključnih ukrepov evropskega zelenega dogovora, kar naj bi se zgodilo do leta 2024, da bodo lahko tematski prednostni cilji iz tega sklepa doseženi in da bo osmi OAP še naprej določal splošno vizijo okoljske politike Unije. To je potrebno tudi zaradi spoštovanja posebnih pravic Evropskega parlamenta in Sveta na podlagi člena 192(3), prvi pododstavek, PDEU brez poseganja v pristojnosti Komisije na podlagi člena 17 Pogodbe o Evropski uniji (PEU).

⁽¹⁰⁾ Direktiva 2003/4/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2003 o dostopu javnosti do informacij o okolju in o razveljavitvi Direktive Sveta 90/313/EGS (UL L 41, 14.2.2003, str. 26).

⁽¹¹⁾ Direktiva 2007/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2007 o vzpostavitvi infrastrukture za prostorske informacije v Evropski skupnosti (INSPIRE) (UL L 108, 25.4.2007, str. 1).

⁽¹²⁾ Direktiva (EU) 2019/1024 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o odprtih podatkih in ponovni uporabi informacij javnega sektorja (UL L 172, 26.6.2019, str. 56).

V ta namen bi morala Komisija do 31. marca 2024 izvesti vmesni pregled, ki bi mu, če bi bilo to potrebno za doseganje tematskih prednostnih ciljev, najpozneje do 31. marca 2025 sledil zakonodajni predlog, s katerim bi temu sklepu dodali priložo.

- (43) Za upoštevanje razvijajočih se političnih ciljev in doseženega napredka bi morala Komisija osmi OAP oceniti leta 2029. Komisija bi morala Evropskemu parlamentu in Svetu predložiti poročilo z ugotovitvami te ocene, ki bi mu po potrebi sledil zakonodajni predlog za naslednji okoljski akcijski program. Ta zakonodajni predlog bi moral biti predložen pravočasno, da ne bi nastala vrzel med osmim in devetim OAP.
- (44) Ker ciljev tega sklepa države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in učinkov predlaganega akcijskega programa lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 PEU. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta sklep ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Predmet urejanja

1. Ta sklep določa splošni akcijski program na področju okolja za obdobje do 31. decembra 2030 (v nadaljnjem besedilu: osmi okoljski akcijski program oziroma osmi OAP). Določa prednostne cilje osmega OAP in opredeljuje omogočitvene pogoje, ki so potrebni za doseganje teh prednostnih ciljev. Vzpostavlja okvir za spremljanje merjenja napredka Unije in njenih držav članic pri doseganju prednostnih ciljev osmega OAP ter vzpostavlja mehanizem upravljanja, s čimer naj bi zagotovili, da bodo ti prednostni cilji doseženi.
2. Cilj osmega OAP je na pravičen in vključujoč način pospešiti zeleni prehod na podnebno nevtralnno, trajnostno, z viri gospodarno, odporno in konkurenčno krožno gospodarstvo brez strupenih snovi, ki temelji na obnovljivih virih energije, ter varovati, obnoviti in izboljšati kakovost okolja, med drugim z ustavitvijo in obračanjem trenda izgube biotske raznovrstnosti. Podpira in krepi celostni pristop k politiki in njenem izvajanju, ki temelji na evropskem zelenem dogovoru.
3. Osmi OAP tvori podlago za doseganje okoljskih in podnebnih ciljev, opredeljenih v okviru Agende ZN 2030 in njenih ciljev trajnostnega razvoja, kot tudi ciljev večstranskih okoljskih in podnebnih sporazumov.
4. Okvir za spremljanje osmega OAP prispeva k prizadevanjem Unije za merjenje napredka pri uresničevanju trajnostnosti, dobrega počutja in odpornosti.
5. Osmi OAP temelji na previdnostnem načelu, načelu preventivnega delovanja in odpravljanja onesnaževanja pri viru in na načelu onesnaževalec plača.

Člen 2

Prednostni cilji

1. Dolgoročni prednostni cilj osmega OAP je, da bodo najpozneje do leta 2050 ob upoštevanju omejitev našega planeta ljudje dobro živeli v gospodarstvu blaginje, kjer se nič ne zavrže, kjer je rast obnovljiva, kjer je dosežena podnebna nevtralnost v Uniji ter kjer je raven neenakosti znatno zmanjšana. Zdravo okolje je temelj dobrega počutja vseh ljudi in je

okolje, kjer je ohranjena biotska raznovrstnost, ekosistemi uspevajo, narava pa je zavarovana in obnovljena, s čimer se bo povečala odpornost na podnebne spremembe, naravne nesreče, povezane z vremenom in podnebjem, in druga okoljska tveganja. Unija v skladu z medgeneracijsko odgovornostjo narekuje dinamiko za zagotavljanje blaginje obstoječih in prihodnjih generacij po vsem svetu.

2. Osmi OAP ima naslednjih šest medsebojno povezanih tematskih prednostnih ciljev za obdobje do 31. decembra 2030:
- (a) hitro in predvidljivo zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ter hkratno povečanje odvzemov po naravnih ponorih v Uniji, da bi dosegli cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2030, kot je določen v Uredbi (EU) 2021/1119, v skladu s podnebnimi in okoljskimi cilji Unije, ter zagotovili pravičen prehod, pri katerem nihče ne bo zapostavljen;
 - (b) stalni napredek pri krepitvi in vključevanju prilagoditvene zmogljivosti, tudi na podlagi ekosistemskih pristopov, krepitvi odpornosti in prilagajanju ter zmanjšanju občutljivosti okolja, družbe in vseh gospodarskih sektorjev na podnebne spremembe, ter izboljšanje preprečevanja in pripravljenosti na naravne nesreče, povezane z vremenom in podnebjem;
 - (c) napredek pri doseganju gospodarstva blaginje, ki planetu vrača več, kot mu jemlje, ter pospešitev prehoda na krožno gospodarstvo brez strupenih snovi, v katerem je rast obnovljiva, viri se uporabljajo učinkovito in trajnostno ter se uporablja hierarhija ravnanja z odpadki.
 - (d) prizadevanje za ničelno onesnaževanje, tudi v zvezi s škodljivimi kemikalijami, da bi dosegli okolje brez strupenih snovi, tudi za zrak, vodo in tla ter v zvezi s svetlobnim in zvočnim onesnaževanjem, ter varovanje zdravja in dobrega počutja ljudi, živali in ekosistemov pred z okoljem povezanimi tveganji in negativnimi vplivi;
 - (e) varovanje, ohranjanje in obnavljanje morske in kopenske biotske raznovrstnosti ter biotske raznovrstnosti celinskih voda na zavarovanih območjih in zunaj njih, med drugim z zaustavitvijo in obrnitvijo trenda izgube biotske raznovrstnosti ter izboljšanjem stanja ekosistemov in njihovih funkcij ter storitev, ki jih zagotavljajo, in izboljšanjem stanja okolja, zlasti zraka, vode in tal, ter bojem proti dezertifikaciji in degradaciji tal;
 - (f) spodbujanje okoljskih vidikov trajnostnosti in znatno zmanjšanje ključnih pritiskov na okolje in podnebje, povezanih s proizvodnjo in potrošnjo Unije, zlasti na področju energije, industrije, stavb in infrastrukture, mobilnosti, turizma, mednarodne trgovine in prehranskega sistema.

Člen 3

Omogočitevni pogoji za doseganje prednostnih ciljev

Za doseganje prednostnih ciljev iz člena 2 bodo morali Komisija, države članice, regionalni in lokalni organi ter po potrebi deležniki:

- (a) zagotoviti uspešno, hitro in polno izvajanje okoljske in podnebne zakonodaje in strategij Unije ter si prizadevati za odličnost na področju okoljske učinkovitosti na ravni Unije, na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, vključno z zagotavljanjem zadostnih upravnih zmogljivosti in zmogljivosti za zagotavljanje skladnosti, kot je določeno v rednem pregledu izvajanja okoljske politike, podpirati in sodelovati z mrežami strokovnjakov, kot so mreža Evropske unije za izvajanje in uveljavljanje okoljskega prava, evropska mreža tožilcev za okolje, forum sodnikov Evropske unije za okolje in evropska mreža za boj proti okoljskemu kriminalu;
- (b) prednostno izvrševati okoljsko pravo Unije tam, kjer izvajanje ni ustrezno, vključno s postopki za ugotavljanje kršitev, ter zagotoviti, da so v ta namen na voljo zadostni finančni in človeški viri ter da so informacije o teh postopkih popolne in lahko dostopne, pri čemer je treba spoštovati pravo Unije;

- (c) izboljšati smernice in priporočila, tudi o učinkovitih, odvračilnih in sorazmernih kaznih, da bi zmanjšali tveganje neskladnosti z okoljskim pravom Unije, kot tudi izboljšati ukrepe na področju okoljske odgovornosti in odzivanja na neskladnost ter okrepiti pravosodno sodelovanje na področju okoljske kriminalitete ter njen kazenski pregon, kot je določeno v ustrezni zakonodaji Unije, kot je Direktiva 2008/99/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹³⁾;
- (d) okrepiti celovit pristop k razvoju in izvajanju politike, zlasti:
- (i) vključevati prednostne cilje iz člena 2 ter, kadar je ustrezno, cilje trajnostnega razvoja, v vse ustrezne strategije, zakonodajne in nezakonodajne pobude, programe, naložbe in projekte na ravni Unije, na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, ter v ustrezne mednarodne sporazume, ki jih je Unija sklenila po 2. maju 2022, tako da bi zagotovili, da bodo te strategije, zakonodajne in nezakonodajne pobude, programi, naložbe, projekti in mednarodni sporazumi, kot tudi njihovo izvajanje, skladni s prednostnimi cilji iz člena 2, kadar je to ustrezno, prispevali k njim in jim ne bodo škodili.
 - (ii) čim bolj povečati koristi, ki jih prinaša izvajanje Direktive 2011/92/EU ⁽¹⁴⁾ in Direktive 2001/42/ES ⁽¹⁵⁾ Evropskega parlamenta in Sveta;
 - (iii) sistematično pregledovati in po potrebi ocenjevati sinergije in morebitne kompromise med okoljskimi, socialnimi in gospodarskimi cilji za vse pobude, tako da bo zagotovljeno dobro počutje ljudi ter zlasti njihova potreba po zdravem okolju, čistem zraku ter cenovno dostopni in visokokakovostni hrani, vodi, energiji, stanovanju, zeleni infrastrukturi in mobilnosti, in sicer na trajnosten način, ki ne bo nikogar zapostavljal;
 - (iv) sprejeti pristop „najprej pomisli na trajnostnost“ tudi z vključevanjem ciljev trajnostnega razvoja v smernice za boljše pravno urejanje in zbirko orodij za boljše pravno urejanje, kadar je ustrezno, ter z vključevanjem in izvajanjem načela, da se ne škoduje bistveno;
 - (v) redno ocenjevati obstoječe politike in, po potrebi, predlagati novo zakonodajo, kadar je ustrezno na podlagi presoj vpliva, ki temeljijo na širokih in preglednih posvetovanjih – v skladu s postopki, ki so odgovorni, vključujoči, utemeljeni in preprosti za izvajanje, ter ki upoštevajo celoten spekter takojšnjih in dolgoročnih vplivov na okolje in podnebje kot del celovite analize gospodarskih, socialnih in okoljskih vplivov, vključno z njihovimi kumulativnimi učinki, ter stroške ukrepanja in neukrepanja;
 - (vi) v osmih tednih po zaključku javnega posvetovanja bi morala Komisija predstaviti podrobne povratne informacije o odzivih deležnikov s posvetovanj, pri čemer bi bilo treba razlikovati med prispevki različnih vrst deležnikov;
- (e) oblikovati strnjen prikaz in sklop kazalnikov, ki "presejajo BDP", med drugim na podlagi ciljnega posvetovanja z vsemi zadevnimi deležniki ter poročilo, v katerem bodo opredeljene medsebojne povezave med obstoječimi sklopi kazalnikov, okviri za spremljanje in procesi na ravni Unije, ki merijo socialni, gospodarski in okoljski napredek in ki predlaga ukrepe o tem, kako racionalizirati obstoječe prikaze in sklope kazalnikov;
- (f) zagotoviti, da so socialne neenakosti, ki so posledica podnebnih in okoljskih vplivov in politik, čim manjše in da se ukrepi za varstvo okolja in podnebja izvajajo na socialno pravičen in vključujoč način;
- (g) vključevati vidik spola v podnebne in okoljske politike, tudi z vključevanjem vidika spola v vseh fazah procesa oblikovanja politik;

⁽¹³⁾ Direktiva 2008/99/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o kazenskoopravnem varstvu okolja (UL L 328, 6.12.2008, str. 28).

⁽¹⁴⁾ Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL L 26, 28.1.2012, str. 1).

⁽¹⁵⁾ Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (UL L 197, 21.7.2001, str. 30).

- (h) brez odlašanja okrepiti okolju koristne pobude, in postopno odpraviti okolju škodljive subvencije, zlasti subvencije za fosilna goriva, na ravni Unije, na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, med drugim z:
- (i) zavezujočim okvirom Unije, prek katerega bi spremljali in poročali o napredku držav članic pri postopnem odpravljanju subvencij za fosilna goriva na podlagi dogovorjene metodologije;
 - (ii) določitvijo roka za postopno odpravo subvencij za fosilna goriva v skladu s ciljem omejitve globalnega segrevanja na 1,5 °C;
 - (iii) metodologijo za opredelitev drugih okolju škodljivih subvencij, ki jo bo do leta 2023 oblikovala Komisija v posvetovanju z državami članicami; na podlagi te metodologije države članice opredelijo druge okolju škodljive subvencije in o njih redno poročajo Komisiji, da bo ta lahko poročala o njihovem številu in vrsti v Uniji ter o napredku pri njihovem postopnem odpravljanju;
- (i) vključevati ukrepe na področju biotske raznovrstnosti v politike Unije in prispevati k uresničevanju splošne ambicije, da se za cilje biotske raznovrstnosti v letu 2024 nameni 7,5 % letne porabe v sklopu večletnega finančnega okvira 2021-2027, v letih 2026 in 2027 pa 10 %, poraba pa se spremlja z učinkovito, pregledno in celovito metodologijo, ob upoštevanju obstoječih prekrivanj med podnebnimi cilji in cilji na področju biotske raznovrstnosti;
- (j) zagotoviti ustrezno vključevanje podnebnih vidikov in vidikov v zvezi z biotsko raznovrstnostjo v proračun Unije ter usklajenost financiranja za podnebje in za biotsko raznovrstnost;
- (k) spodbujati ustrezno ravnanje s kemikalijami na mednarodni ravni, hkrati pa tudi na svetovni ravni spodbujati postopno odpravo snovi, ki niso odobrene v Uniji;
- (l) hitro nadomestiti snovi, ki vzbujajo zaskrbljenost, vključno s snovmi, ki vzbujajo veliko zaskrbljenost, endokrinimi motilci, zelo obstojnimi kemikalijami, nevrotoksičnimi snovmi in imunotoksikanti, ter obravnavati kombinirane učinke kemikalij, nanooblik snovi in izpostavljenosti nevarnim kemikalijam iz proizvodov, oceniti njihov vpliv na zdravje in okolje, tudi na podnebje, in biotsko raznovrstnost, hkrati pa spodbujati varno in trajnostno zasnovano kemikalij in materialov ter okrepiti in usklajevati prizadevanja za spodbujanje razvoja in uveljavljanja alternativ testiranja na živalih;
- (m) obravnavati degradacijo tal in zagotoviti njihovo varstvo in trajnostno rabo, tudi z namenskim zakonodajnim predlogom o zdravju tal do leta 2023;
- (n) preoblikovati prehranski sistem Unije, tako da med drugim prispeva k varovanju in obnavljanju biotske raznovrstnosti v Uniji in zunaj nje ter zagotavlja visoko raven dobrobiti živali, hkrati pa zagotavlja pravičen prehod za prizadete deležnike;
- (o) celovito priznavati medsebojne povezave med zdravjem ljudi, zdravjem živali in okoljem z vključevanjem pristopa „eno zdravje“ v oblikovanje politik;
- (p) napredovati v smeri priznavanja pravice do čistega, zdravega in trajnostnega okolja na mednarodni ravni;
- (q) polno izkoriščati ekosistemske pristope in zeleno infrastrukturo, vključno z biotski raznovrstnosti prijaznim sonaravnim rešitvam, hkrati pa tudi poskrbeti, da bo njihovo izvajanje obnavljalo biotsko raznovrstnost in izboljšalo ekosistemsko celovitost in povezljivost, imelo jasne družbene posredne koristi, kar bo zahtevalo polno sodelovanje z domorodnimi ljudstvi in lokalnimi skupnostmi ter njihovo soglasje, ter ne bo nadomeščalo ali spodkopavalo ukrepov, sprejetih za varstvo biotske raznovrstnosti ali za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov v Uniji;
- (r) uporabljati obstoječa orodja in metodologije ter dodatno izboljšati metode spremljanja, orodja za ocenjevanje in merljive kazalnike za sonaravne rešitve;
- (s) znatno zmanjšati odtis materialov in odtis potrošnje Unije, da bi bila čim prej znotraj omejitev našega planeta, po potrebi tudi z uvedbo ciljev Unije za zmanjšanje do leta 2030;

- (t) uspešno vključevati cilje trajnostnega razvoja ter podnebne in okoljske cilje v evropski semester gospodarskega upravljanja, brez poseganja v njegov izvorni namen, vključno z nacionalnimi programi reform ter nacionalnimi načrti za okrevanje in odpornost;
- (u) mobilizirati sredstva in zagotoviti zadostne trajnostne naložbe, financirane iz javnih in zasebnih virov, vključno s tistimi, ki se financirajo s sredstvi in instrumenti, ki so na voljo v okviru proračuna Unije, prek Evropske investicijske banke in na nacionalni ravni, in sicer skladno s političnim programom Unije za trajnostno financiranje;
- (v) čim bolje izkoristiti okoljsko obdavčitev, tržne instrumente in orodja za pripravo zelenega proračuna in za zeleno financiranje, vključno s tistimi, ki so potrebni za zagotavljanje socialno pravičnega prehoda, ter podpirati podjetja in druge deležnike pri razvoju in uporabi standardiziranih postopkov računovodenja na področju naravnega kapitala;
- (w) zagotoviti, da bodo okoljske politike in ukrepi na ravni Unije ter na nacionalni, regionalni in lokalni ravni temeljili na najboljših razpoložljivih znanstvenih spoznanjih in tehnologijah, okrepiti bazo znanja o okolju, vključno z znanjem domorodnih ljudstev in lokalnim znanjem, in njegovo uporabo, vključno z raziskavami, inovacijami, ki spodbujajo zelene spretnosti, usposabljanjem in preusposabljanjem, ter še naprej vzpostavljati okoljsko in ekosistemsko računovodstvo;
- (x) razviti in okrepiti bazo znanja, med drugim o zahtevah za sistemske spremembe, načinu prehoda z razdrobljene in sektorske politike na sistemski pristop k skladnosti politik ter o zmogljivosti različnih ekosistemov, da delujejo kot ponori in zaloge toplogrednih plinov;
- (y) izkoriščati potencial digitalnih in podatkovnih tehnologij za podporo okoljske politike, vključno z zagotavljanjem podatkov in informacij v realnem času o stanju ekosistemov, kjer je to mogoče, hkrati pa si bolj prizadevati, da bi karseda zmanjšali okoljski odtis teh tehnologij, in poskrbeti za preglednost, pristnost, interoperabilnost in javno dostopnost podatkov in informacij;
- (z) odpraviti vrzeli v ustreznih sklopih kazalnikov, ki se med drugim nanašajo na sistemske spremembe, omejitve našega planeta ter okoljski odtis proizvodnje in potrošništva Unije, ter tistih, ki obravnavajo povezave med okoljskimi in socialno-ekonomskimi dejavniki, kot so neenakosti zaradi okoljskih sprememb, in jih optimizirati ter poskrbeti, da bodo ti sklopi kazalnikov primerljivi na vseh ravneh oblikovanja politik;
- (aa) mobilizirati široko podporo civilne družbe in sodelovati s podjetji, zlasti malimi in srednjimi, socialnimi partnerji, državljanji, skupnostmi in drugimi deležniki;
- (ab) ozaveščati o tem, kako pomembno je doseganje prednostnih ciljev iz člena 2, ter krepiti zmožnosti državljanov za ravnanje, tako da se med drugim spodbujajo razprave in komunikacija na vseh ravneh, vseživljenjsko izobraževanje o okolju, državljanska vključenost in dejavnosti skupnosti;
- (ac) prispevati k podpiranju civilne družbe, javnih organov, državljanov in skupnosti, socialnih partnerjev ter zasebnega sektorja, pri prepoznavanju podnebnih in okoljskih tveganj, ocenjevanju njihovega vpliva in ukrepanju za njihovo preprečevanje, blaženje in prilagajanje na ta tveganja ter spodbujati njihovo aktivno sodelovanje pri zmanjševanju vrzeli v znanju, med drugim s spodbujanjem državljanov, da spremljajo okoljske probleme ter poročajo o njih in o neskladnostih, tudi s spodbujanjem primerov dobre prakse znanosti za državljane, ki uporabljajo digitalne tehnologije;
- (ad) spodbujati sodelovanje pri razvoju in izvajanju strategij, politik ali zakonodaje, povezane z osmim OAP, ter poskrbeti, da bodo regionalni in lokalni organi na podeželskih in mestnih območjih, tudi v najbolj oddaljenih regijah, polno udeleženi v vseh vidikih oblikovanja okoljske politike in bodo sodelovali v njih, in sicer na več ravneh, ter zagotoviti, da bodo regionalne in lokalne skupnosti imele dovolj sredstev za izvajanje na terenu;
- (ae) krepiti sodelovanje med vsemi institucijami Unije na področju podnebne in okoljske politike, tudi med Komisijo in Odborom regij v okviru njihovega okrepljenega sodelovanja, ter razmisliti o tem, kako bi izboljšali dialog in izmenjavo informacij;
- (af) uspešno uporabljati visoke standarde preglednosti, udeležbe javnosti in dostopa do pravnega varstva v skladu z Aarhuško konvencijo tako na ravni Unije kot držav članic;

- (ag) objavljati lahko razumljive podatke in dokaze, povezane z izvajanjem osmega OAP, ter omogočiti lahek dostop do njih, ne da bi se s tem posegalo v določbe o zaupnosti na področju posebne zakonodaje;
- (ah) podpirati svetovno izvajanje prednostnih ciljev, določenih v členu 2, zagotavljati skladnost med notranjimi in zunanjimi pristopi ter usklajeno ukrepanje, zlasti v zvezi s:
- (i) sodelovanjem s tretjimi državami na področju podnebnega in okoljskega ukrepanja, tako da se jih spodbuja in podpira pri sprejemanju in izvajanju pravil na teh področjih, ki so vsaj tako ambiciozna kot pravila Unije, ter z zagotavljanjem, da so vsi proizvodi, dani v promet na trg Unije, popolnoma usklajeni z vsemi ustreznimi zahtevami Unije v skladu z mednarodnimi zavezami Unije, tudi v zvezi z zmanjševanjem krčenja gozdov in degradacije tal;
 - (ii) spodbujanjem trajnostnega upravljanja podjetij, vključno z uvedbo obveznih zahtev glede potrebne skrbnosti na ravni Unije, ter spodbujanjem prevzemanja odgovornega poslovnega ravnanja v zunanjih politikah Unije, tudi trgovinski politiki;
 - (iii) krepitvijo sodelovanja z vladami, podjetji, socialnimi partnerji in civilno družbo v tretjih državah in mednarodnih organizacijah za oblikovanje partnerstev in zavezništev za varstvo okolja in podnebja ter spodbujanje sodelovanja na področju okolja in podnebnih sprememb, tudi v G7 in G20;
 - (iv) dokazovanjem vodilne vloge v mednarodnih forumih, med drugim s tem, da Unija doseže cilje trajnostnega razvoja ter cilje iz Pariškega sporazuma, Konvencije o biološki raznovrstnosti, Konvencije o boju proti dezertifikaciji in drugih večstranskih okoljskih sporazumov, zlasti s krepitvijo njihovega izvajanja, ter s podpiranjem tretjih držav pri tem, vključno s povečanjem preglednosti in odgovornosti v zvezi z napredkom pri zavezah, danih v okviru navedenih sporazumov;
 - (v) krepitvijo mednarodnega okoljskega upravljanja z zmanjševanjem preostalih vrzeli in krepitvijo upoštevanja in uporabe priznanih mednarodnih okoljskih načel;
 - (vi) zagotavljanjem, da finančna pomoč Unije in držav članic tretjim državam spodbuja Agendo ZN 2030.

Člen 4

Okvir za spremljanje in upravljanje

1. Komisija ob podpori Evropske agencije za okolje (EEA) in Evropske agencije za kemikalije (ECHA), brez poseganja v njuno neodvisnost, letno spremlja in ocenjuje napredek Unije in držav članic v zvezi z doseganjem prednostnih ciljev iz člena 2, ob upoštevanju omogočitvenih pogojev iz člena 3, ter splošnega cilja doseganja sistemskih sprememb, in o tem poroča. Informacije, pridobljene iz tega spremljanja, ocenjevanja in poročanja, se javno objavijo in so zlahka dostopne.

2. Namen spremljanja, ocenjevanja in poročanja iz odstavka 1 je olajšati strateško politično komuniciranje na visoki ravni. Komisija po postopku posvetovanja z vsemi ustreznimi deležniki do 2. maja 2022 predstavi okvir za spremljanje, ki temelji na omejenem številu glavnih kazalnikov, ki, kjer je to razpoložljivo, vključujejo sistemske kazalnike, ki med drugim obravnavajo okoljsko-socialno in okoljsko-ekonomsko povezavo. Seznam glavnih kazalnikov je stalen, da se zagotovi odgovornost. Po potrebi se seznam posodobi, da odraža najnovejši razvoj politik in kazalnikov.

3. Spremljanje in ocenjevanje iz odstavka 1 odraža zadnje spremembe glede razpoložljivosti ter ustreznosti podatkov in kazalnikov ter temelji na podatkih, ki so na voljo v državah članicah in na ravni Unije, zlasti podatkih in kazalnikov, ki jih pripravita EEA in evropski statistični sistem, da bi karseda zmanjšali upravno breme. Skladno je z drugimi okviri in dejavnostmi za spremljanje, poročanje in upravljanje, ki zajemajo okoljsko in podnebno politiko, ter ne posega vanje. Temelji na metodologiji, ki, kadar je mogoče, omogoča merjenje oddaljenosti od ciljev glede na prednostne cilje iz člena 2 in izbranih glavnih kazalnikov.

4. Evropski parlament, Svet in Komisija vsako leto izmenjajo mnenja o oceni iz odstavka 1, sprejetih ukrepov in morebitnih prihodnjih ukrepov.
5. EEA in ECHA podpirata Komisijo pri izboljšanju razpoložljivosti in ustreznosti podatkov, kazalnikov in znanja, zlasti z:
- (a) zbiranjem in obdelavo podatkov in dokazov ter poročanjem o njih s sodobnimi digitalnimi orodji, pri tem pa izboljšujeta metodologije za zbiranje in obdelavo podatkov ter za razvoj usklajenih kazalnikov;
 - (b) krepitvijo temeljnih raziskav, kartiranja in spremljanja ter zagotavljanjem podpore pri njih;
 - (c) s prizadevanjem za zmanjšanje vrzeli v pomembnih podatkih za spremljanje skupaj z državami članicami in ob upoštevanju potreb po sistemskih spremembah;
 - (d) pripravo politično relevantnih in sistemskih analiz ter s prispevanjem k izvajanju političnih ciljev na ravni Unije in nacionalni ravni, vključno s predlaganjem priporočil za izboljšanje napredka pri doseganju ciljev;
 - (e) povezovanjem podatkov o vplivih na okolje, zdravje, družbo in gospodarstvo ter s polnim izkoriščanjem vseh drugih razpoložljivih podatkov in storitev, kot so denimo podatki, pridobljeni s programom Copernicus;
 - (f) prispevanjem k zmanjševanju kritičnih vrzeli v znanju glede ekoloških prelomnih točk, pri tem pa upoštevati geografske in ekološke razlike med regijami;
 - (g) razvojem kvantitativnih in kvalitativnih orodij, tudi napovedovanja in modelov, ki bi lahko med drugim zagotovili informacije o morebitnih prihodnjih sistemskih vplivih politik, povezanih z okoljem in podnebjem, ter informacijah o „oddaljenosti od ciljev“;
 - (h) nadaljnjim izboljšanjem razpoložljivosti in interoperabilnosti podatkov ter dostopa do njih s programi Unije;
 - (i) zagotavljanjem preglednosti in odgovornosti.
6. Komisija redno preučuje potrebe po podatkih in znanju na ravni Unije in na nacionalni ravni, vključno z zmogljivostjo EEA in ECHA ter kadar je ustrezno tudi drugih organov in agencij za opravljanje nalog iz odstavka 5.

Člen 5

Vmesni pregled

1. Komisija do 31. marca 2024 izvede vmesno oceno napredka pri doseganju tematskih prednostnih ciljev iz člena 2(2), pri tem pa upošteva stanje omogočitvenih pogojev iz člena 3, ter napredek v smeri spremljanja in ocenjevanja sistemskih sprememb. Komisija po potrebi predlaga spremembe glavnega niza kazalnikov iz člena 4(2) na podlagi rezultatov vmesnega pregleda. Vmesni pregled temelji na oceni, izvedeni na podlagi člena 4(1) in drugimi relevantnimi ugotovitvami. Komisija poročilo o vmesnem pregledu predloži Evropskemu parlamentu in Svetu.

2. Komisija ob upoštevanju vmesnega pregleda iz odstavka 1 tega člena, morebitnega odziva Evropskega parlamenta in Sveta na ta pregled, ob upoštevanju razvoja ustreznih politik, ter ob upoštevanju najnovejšega poročila Evropske agencije za okolje o stanju in obetih evropskega okolja, da bi dosegli tematske prednostne cilje iz člena 2(2), po potrebi predstavi zakonodajni predlog, da se k osmemu OAP doda priložilo za obdobje po letu 2025, ki vsebuje seznam ukrepov za doseg tovrstnih ciljev ter časovni načrt za ustrezajoče ukrepe.

Člen 6

Ocena

Komisija izvede oceno osmega OAP do 31. marca 2029. Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo, ki vsebuje glavne ugotovitve te ocene, ki mu bo, če bo to primerno, sledil zakonodajni predlog za naslednji okoljski akcijski program do 31. decembra 2029.

Člen 7

Začetek veljavnosti

Ta sklep začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

V Strasbourgu, 6. aprila 2022

Za Evropski parlament
predsednica
R. METSOLA

Za Svet
predsednik
C. BEAUNE
